

ren. Zijn persoonlijke kennis en neiging zal op de richting van zijn uitgeverij stellig invloed gehad hebben, maar verder ging die invloed dan toch niet. Hoe zou ze ook? Wie veronderstelt, dat het hoofd van zulk een omvangrijk bedrijf zich persoonlijk met het bewerken of zelfs met het herzien van al zijn – zéér talrijke – uitgaven bezig had kunnen houden, kan door den atlas zelf uit zijn droom worden geholpen. Blaeu had zelf een graadmeting verricht? Op zijn kaarten neemt hij de geodetische bepalingen van anderen zonder critiek over. Blaeu kende de theorie en de praktijk van wis- en sterrekunde en van landmeten? Dat heeft hem dan niet belet, om zonder veel schifting het materiaal te aanvaarden, dat hij kreeg en zooals hij het kreeg. Blaeu was kaartmaker der V.O.C.? Een benijdenswaardige positie voor een kaartuitgever, maar waaruit blijkt, dat hij ze benut heeft?

Bovendien: Willem Jansz. overleed in 1638; zijn zoons Cornelis (gest. 1646) en Joan (gest. 1673), die na hem de zaak dreven, hadden, voor-zoover ons bekend, geen speciale geografische of kartografische ontwikkeling. En naarmate Jan op den maatschappelijken ladder steeg, vroedschap, schepen van Amsterdam werd, zal hij zijn bedrijf meer en meer aan ondergeschikten hebben overgelaten. Toch valt juist in dien tijd de eindontwikkeling van den Grooten Atlas.

Men kent de uiterlijke omstandigheden, die een eind aan de publicatie van Blaeu's atlassen maakten en de verdere ontwikkeling (wie weet, verjonging?) ervan hebben belet: de dood van Joan Blaeu in 1673, voorafgegaan door den brand in zijn drukkerij bij de Nieuwe Kerk (23 Febr. 1672). Er waren er onder de rechtzinnige tijdgenooten, die in dezen brand een straf des hemels zagen; het was niet onbekend gebleven, dat vele Katholieke werken, onder gefingeerde adressen verschenen, in werkelijkheid bij Blaeu waren uitgegeven, en de juist begonnen uitgave der Acta Sanctorum was een zeer in het oog loopend feit. Anderzijds bleek Joan's zoon, die stadssecretaris was geworden, niet geneigd tot het voortzetten der zaak. Het uit den brand geredde en in andere magazijnen der firma bewaarde materiaal – de groote meerderheid, zoo het schijnt – werd door de erven in vijf venduties verkocht; de koperplaten van Blaeu's kaartbladen kwamen in andere handen en werden, met of zonder Blaeu's naam, in telkens slechter staat en steeds meer verouderend, nog lang nadien gedrukt en verkocht; doch tot een geheel, dat ook maar in de verte met den Grooten Atlas te vergelijken zou zijn, konden ze niet meer worden vereenigd.

De globes, de kaarten, de atlassen der Blaeu's zijn, wat den wetenschappelijken inhoud aangaat, goede, prachtige producten van hun tijd, doch steken niet daarboven uit; baanbrekend, 'epochemachend' werk is uit